

Sent með tölvupósti
Reykjavík, 13. janúar 2023

Nefndasvið Alþingis
Efnahags- og viðskiptanefnd
v.t. Guðrún Hafsteinsdóttir form.

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld (kaupréttur, mútubrot o.fl.), 432. mál, 153. löggjafarþing.

Bændasamtök Íslands styðja þær breytingar sem lagðar eru til með frumvarpinu en þrátt fyrir að umsagnarfrestur sé liðinn er málið þó enn óafgreitt í nefnd. Samtökin vilja því nota tækifærið og koma á framfæri tillögum að breytingum við 3. gr. frumvarpsins svo hljóðandi, ásamt meðfylgjandi rökstuðningi:

Við nýja grein, 10. gr. a., bætist við nýr töluliður, 5. tl. sem kemur til viðbótar þeim skilyrðum sem þar eru talin upp og varða skattlagningu tekna starfsmanna, stjórnarmanna eða annarra sérhæfðra ráðgjafa, en lagt er til að þessar tekjur séu skattlagðar sem fjármagnstekjur en ekki launatekjur, með tilliti til mikilvægi slíkra fyrirtækja. Tillaga samtakanna er svohljóðandi: „Um sé að ræða þjóðhagslega mikilvæg fyrirtæki sem eru mikilvæg til að styrkja áfallaþol samfélagsins.”

Að teknu tilliti til framangreindrar tillögu er hún rökstudd með svo felldum hætti:

Ljóst er að þótt eftirsóknarverð störf séu öllum hagkerfum mikilvæg þá er að einhverju leyti hægt að greina fyrirtæki og störf sem þau bjóða eftir þjóðhagslegu mikilvægi þeirra. Á liðnu ári voru tillögur sem miða að því að efla fæðuöryggi lagðar fyrir ríkisstjórn, enda fáar áskoranir ofar á blaði samfélagsins en sú að tryggja nægilega sjálfbæra framleiðslu matvæla.

Færa má rök fyrir því að hagsmunir almennings af nýsköpun sem styrkir stoðir fæðuöryggis og áfallaþol samfélagsins séu ríkari en þeirra sem veita þjónustu sem nýtist fáum eða telst til munaðar. Auðveld leið til að auka hvata frumkvöðla til að fara í rekstur sem talinn er mikilvægur þjóðar- eða landsöryggi er að veita þeim einfaldar ívilnanir tengdar skattlagningu á kjör starfsfólks sem endurspeglar mikilvægi þeirra.

Nýsköpunarfyrirtæki eru, eðli málsins samkvæmt, mörg í erfiðri lausafjárstöðu og eiga erfitt með að keppa við stöndug fyrirtæki um starfsfólk með launum einum. Þeirra lausn á þeim vanda hefur því gjarnan verið sú að bjóða starfsfólki hlut í fyrirtækinu eða kauprétt á hlutabréfum þess. Með þeim hætti getur starfsmaðurinn leyst út virði starfs síns síðar á líftíma fyrirtækisins þegar virðið hefur raungerst fjárhagslega. Þetta veitir starfsfólki einnig tækifæri til að elta tækifæri sem samrýmast áhugamálum þeirra og metnaði þrátt fyrir skerðingu á tekjum í fyrstu. Dregið var verulega úr gagni þessarar lausnar þegar innleitt var að sala hlutabréfa sem fengin eru í gegnum laun eða kauprétti tengd starfskjörum er skattlögd eins og tekjuskattur en ekki fjármagnstekjuskattur. Þótt slík skattlagning sé í mörgum tilfellum réttlætunleg, er þess virði að íhuga hvort tilefni sé til að gera undanþágu á þessari reglu fyrir fyrirtæki sem fara inn á starfsgreinar sem taldar eru þjóðhagslega mikilvægar, samanber rökstuðning að framan.

Ekki þarf að leita langt yfir skammt til að koma auga á gagnsemi fjárhagslegra hvata til nýsköpunarfyrirtækja. Sem dæmi má nefna að ríkisstjórn Búlgaríu tók þá ákvörðun árið 2012

að veita fjármagni til að hvatavæða nýsköpun og mæla afraksturinn með frammistöðuvísun. Samanlagt voru veittar skattalegar ívilnanir að fjárhæð 15 milljarða evra í verkefnið. Að sjö árum liðnum hafði beinn virðisauki til búlgarska ríkisins af verkefninu náð ríflega 90 milljörðum evra í beinum tekjum til hins opinbera. Bændasamtökin leggja það til við meðferð málsins að efnahags- og viðskiptanefnd kalli eftir samsvarandi upplýsingum um afrakstur íslenskra nýsköpunarfyrirtækja.

Það liggur í hlutarins eðli að nýsköpunarfyrirtækjum er nauðsynlegt að geta boðið einhverja hvata til hæfs starfsfólks og sérfræðinga ef þeim á að lánast að laða til sín hæfileikafólk. Þetta á sérstaklega við um greinar þar sem þörf er á fágætri sérfræðikunnáttu, enda þarf þá oft að leita út fyrir landsteinana. Ef ekki verður mögulegt fyrir ung nýsköpunarfyrirtæki að bjóða fjárhagslega hvata er hættan sú að illmögulegt verði að bjóða sérhæfðu starfsfólki samkeppnishæf starfsskilyrði. Fari svo glatast tækifæri til þekkingarauka, framþróunar og öflugrar nýsköpunar á Íslandi.

Að því sögðu eru fulltrúar samtakanna reiðubúnir að koma á fund efnahags- og viðskiptanefndar til frekari umræðu og skoðanaskipta.

Virðingarfyllst,
f.h. Bændasamtaka Íslands

Vigdís Häsler
frankvæmdastjóri